نگاه

پوست‌اندازی دوباره اخوان

● اپوزیسیون‌های فعال، جدا از کنش‌های منتقدانه، همیشه در اندیشه رسیدن به قدرت، تکاپو می‌کنند. این رؤیا برای اخوان‌المسلمین به‌تحقق پیوست و توانست مزد سال‌ها فعالیت اپوزیسیونی خود را گرفته و بر مسند حکمرانی تکیه زند، اما این بزرگ‌ترین گروه مبارز سنی‌مذهب مصر، نتوانست جایگاه به‌دست‌آمده را حفظ کند و کار این تشکل سازمان‌یافته به‌جایی رسید که در سال گذشته درخواستی برای انحلال این حزب مطرح شد. اخوان در ابتدای تحول سیاسی مصر در سال ۲۰۱۱، از مخالفان سرسخت «حسنی مبارک» بود، اما حدود یک سال پس از آنکه توانست اکثریت آرا را برای «محمد مرسی»، رئیس‌جمهور منتخب خود، کسب کند، سرانجامی شبیه مبارک پیدا کرد و مردم خشمگین را مقابل خود دید. در این شرایط بود که هم ساختار تشکیلاتی حزب مخفی اخوان دریافت وقت رفتن رسیده و هم تحلیلگران سیاسی داخلی و برون‌مرزی، به این یقین دست پیدا کردند که حزب قدیمی اخوان‌المسلمین نیاز جدی به یک پوست‌اندازی درونی دارد. این انقلاب دوباره، به مصریان و اخوانی‌ها به‌صراحت نشان داد اتفاقی تدریجی در لایه‌های زیرین تشکیلات افتاده که تأثیر خود را در نمای بیرونی آن جلوه‌گر کرده است.

مهم‌ترین امری که به‌روشنی از این کنش و واکنش جامعه مصری قابل‌مشاهده بود، تغییر جدی در مطالبات مردم مصر است. نباید فراموش کرد اخوان‌المسلمین از قدیمی‌ترین گروه‌های مردمی بود که برنامه‌های ایدئولوژیک خود را آرام‌آرام طی سالیان، میان لایه‌های اجتماعی توده مردم جاانداخته و این‌گونه بر محبوبیت عقیدتی-سیاسی خود افزوده بود. شاید همین محبوبیت نهادینه‌شده باعث شد تا این حزب فراگیر متوجه تغییر زمان و شرایط جامعه مصر نشده و تحولات مطالباتی مردم را درنیابد.

بارزترین محور انتظارات مردم در انقلاب ۲۰۱۱ و پس از آن، اجرای دموکراتیک قوانین و برپایی یک جامعه مطلقا مدنی در مصر بود. شاید اخوان توانسته بود تا پیش از سیاسی‌شدن، با شعارهای دموکراتیک آمیخته با قواعد اسلامی، اذهان را متوجه خود کند، اما سیاست‌مداری حکایتی متفاوت با فعالیت یک گروه مخفی ایدئولوژیک دارد. مرز میان این تفاوت‌ها موضوعی بود که مقدمات شکست اخوان را فراهم کرد، چون نتوانست جامعه دموکراتیکی را که اغلب تحول‌خواهان در انتظارش بودند، برپا کند. آنچه اخوان در دولت پساانقلابی مصر به آن پرداخت، همان برنامه‌های پیشین بود؛ اما خالی از محورهای دموکراتیک.

در کنار این، آنچه گریبان دولت اخوانی را مدتی پس از روی‌کار آمدن گرفت، یک بی‌نظمی تشکیلاتی، به‌هم‌ریختگی در برنامه‌های مدون و باقی‌ماندن در قالب‌های قدیمی بود. مصری‌ها با انقلابی که در ۲۰۱۱ کرده بودند و پس از آن، در میدان التحریر قاهره روزها و شب‌ها را از سر گذرانده بودند، دولتی متفاوت را در چارچوب‌های نوین و دموکراتیک مطالبه می‌کردند؛ دولتی که اخوان بی‌تردید برای رسیدن به آن، باید در کنار تجدیدنظر، در بسیاری از راهبردهای کلان خود، از گذشته بیرون آمده و به آینده رود تا بتواند دوباره به جایگاهی دست پیدا کند که نه در مسند قدرت، بلکه لااقل در میان توده‌های اجتماعی ملت مصر، گفتمان‌های جدیدی را تولید و بازتولید کند.

«سیدحسین عالمی‌بلخی» وزیر مهاجرت افغانستان:

وضعیت حضور مهاجران افغان در سوریه شفاف شود

فریبا پژوه

بیش از سه‌دهه جنگ داخلی و خارجی، آن‌قدر طولانی است که چند نسل از یک سرزمین را وادار به مهاجرت کند و برای رسیدگی به امور آنها، به یک وزارتخانه مستقل درکابینه نیاز باشد. «سیدحسین عالمی‌بلخی» وزیر مهاجران و عودت‌دهندگان در کابینه وحدت ملی افغانستان است و در رشته فقه و معارف اسلامی تحصیل کرده است. عالمی‌بلخی پیش از به‌قدرت‌رسیدن طالبان و در کابینه «برهان‌الدین ربانی»، وزیر تجارت بود. وزیر مهاجرین افغانستان بر این باور است که دولت در گذشته، توجه و فعالیت زیادی برای بازگشت مهاجران به کشور نداشته است. او که برای شرکت در اجلاس چهارجانبه‌ای بین ایران، افغانستان، پاکستان و کمیساریای سازمان ملل، به تهران آمده می‌گوید وزارتخانه متبوعش به ۱۶۶ میلیون دلار بودجه نیازمند است. این بودجه در حالی درخواست شده است که گزارش‌هایی درباره اختلاس‌های سنگین و فساد اداری در این وزارتخانه و در دولت گذشته منتشر شده است. وزیر مهاجران افغانستان درباره خبر مذاکرات هیأتی از طالبان، درباره وضعیت مهاجران افغان در ایران، می‌گوید: «من از این موضوع اطلاع ندارم. نمی‌دانم آن طالب‌هایی که به ایران آمده‌اند چه کسانی هستند و آیا واقعا درباره مهاجرین صحبت کرده‌اند یا نه؟» گفت‌وگوی «شرق» با سیدحسین عالمی‌بلخی، وزیر امور مهاجران و عودت‌دهندگان جمهوری اسلامی افغانستان را بخوانید.

عکس: امیر جدیدی، شرق

به‌نظر می‌رسد ادامه زندگی بخش زیادی از مهاجرین که به ایران آمده‌اند و در ایران مانده‌اند، فقط به‌دلیل ناامنی‌های موجود در افغانستان نبوده است. گفته می‌شود دلایل اقتصادی و معاش، باعث شده مهاجران افغانستانی در ایران ماندگار شوند. نظر شما دراین‌زمینه چیست و شما به عنوان وزیر مهاجرین، چه مذاکرات و برنامه‌هایی برای بازگشت مهاجرین به افغانستان داشته‌اید؟

با این دیدگاه که ناامنی دلیلی موجه برای مهاجرت افغان‌ها به ایران و سایر کشورها نبوده است موافق نیستم؛ اما اینکه تنها دلیل تصمیم مهاجرین به مهاجرت را ناامنی بدانیم، با واقعیت مطابق نخواهد بود. مشکلات اقتصادی و ناامنی، هر دو با هم از دلایل مهم مهاجرت افغانستانی‌ها به ایران بوده است. مشکلات اقتصادی در افغانستان هم، به‌دلیل شرایط بدِ امنیتی هر روز تشدید می‌شود. من در سفرم به تهران در یک اجلاس چهارجانبه شرکت کردم. در این نشست، درباره سامان‌دادن به بازگشت مهاجرین به افغانستان و ارائه خدمات به مهاجرینی که در کشور مهاجرپذیر زندگی می‌کنند، صحبت شد. در این نشست، ما برنامه‌هایی در این‌زمینه ارائه کرده‌ایم تا بتوانیم برای انجام این کار، منابع مالی را جذب کنیم. فکر می‌کنم تا زمانی که این مشکلات حل شود، مهاجران باید بتوانند در کشور میزبان زندگی کنند و بازگشت آنها به سرزمین‌شان باید داوطلبانه باشد و بازگشت اجباری وجود نداشته باشد.

پس از سقوط طالبان و با توجه به استقرار بیش از ۱۴ سال حکومت در افغانستان، چرا هنوز ظرفیت پذیرش کامل برای بازگشت داوطلبانه مهاجران افغانستانی وجود ندارد؟

به دو دلیل مهم مسائل و مشکلات امنیتی و اقتصادی، این امکانِ برای افغانستانی‌های مهاجر وجود ندارد.

وزارتخانه‌ای را که شما مسئولیت آن را بر عهده دارید، کمترین بودجه را در میان سایر وزارتخانه‌های افغانستان دارد. این در حالی است که افغانستان بیش از پنج میلیون مهاجر دارد. آیا این مسئله، نشانه بی‌توجهی حکومت وحدت ملی به مسئله مهاجران افغانستانی نیست؟

واقعیت این است که در دولت گذشته، درباره مسئله مهاجران یک برخورد اساسی وجود نداشت. این مسئله در گذشته، جزء مسائل فرعی محسوب می‌شد؛ اما دولت وحدت ملی توجه زیادی به رسیدگی به مسئله مهاجران و بازگشت آنها به کشور دارد و آن را از اولویت‌های ملی خود قرار داده است. برهمین‌اساس در حکومت وحدت ملی، کمیته‌ای با ریاست رئیس‌جمهور و ۱۴ نفر از وزرای کابینه تشکیل شده است تا به امور مهاجران افغانستانی در سایر کشورها رسیدگی شود. ما در این اجلاس، اعلام کردیم برای ساخت شهرک‌هایی که مهاجران در آن زندگی می‌کنند و تسریع در بازگشت آنها، این وزارتخانه به ۱۶۶میلیون دلار بودجه نیاز دارد.

در رسانه‌های افغانستان، خبرها درباره مهاجرانی که از ایران به سوریه می‌روند بازتاب گسترده‌ای دارد. نظر شما درباره حضور مهاجران افغانستانی در سوریه چیست و آیا این مسئله را تأیید می‌کنید؟

این روزها وضعیت به‌گونه‌ای است که هیچ حادثه‌ای در هیچ کجای دنیا، فقط به همان جغرافیا منحصر نیست. با توجه به همین موضوع، در سوریه و عراق و در کشور ما افغانستان، حوادثی اتفاق می‌افتد که حادثه‌آفرین‌ها فقط مردم آن منطقه نیستند. در سوریه هم از افغانستان، پاکستان و کشورهای عربی هستند و از جاهای دیگر هم احتمالا افرادی هستند. این موضوعی است که در رسانه‌های افغانستان هم پیگیری می‌شود؛ ولی مسئله این است که حضور افغانستانی‌ها در آن مناطق چگونه است. شفافیت نوع حضور افغانستانی‌ها در سوریه و عراق، مسئله موردتوجه رسانه‌های افغانستانی است و می‌خواهند بدانند آیا افغان‌ها هم مانند سایر افراد، از ملیت‌های دیگر، واقعا خودشان به‌صورت داوطلبانه به آن مناطق می‌روند. اگر اتباع افغانستانی هم از طریق دیگر بروند و این وضعیت شفاف باشد، فکر می‌کنم تا حدی به حل سؤالات کمک می‌کند. این مسئولیت رسانه‌های ایران است که این موضوع را شفاف‌تر کنند که آیا واقعا موضوع حضور مهاجران افغان در سوریه وجود دارد و اگر هست چگونه است.

به‌نظر می‌رسد مهاجران افغانستانی که از ایران به کشور خود بازمی‌گردند، با مشکلاتی برای جذب در ادارت دولتی مواجه هستند و دولت اراده‌ای برای جذب فارغ‌التحصیلان افغان که در دانشگاه‌های ایران درس خوانده‌اند، ندارد و تبعیض نانوشته‌ای دراین‌زمینه وجود دارد. نظر شما چیست؟

من با این نظر موافق نیستم. من خودم شاهدم که در ادارات افغانستان و در عمده‌ترین بخش‌های ادارات که تصمیم‌ساز و برنامه‌ریز هستند، افرادی وجود دارند که در دانشگاه‌های ایران درس خوانده‌اند و فارغ‌التحصیل شده‌اند؛ البته ممکن است در بعضی ادارات، مشکلات و تبعیض‌هایی وجود داشته باشد؛ اما این یک سیاست کلی و توافق نانوشته نیست. شاید برخی برخوردهای سلیقه‌ای وجود داشته باشد.

> **نمی‌دانم آیا طالب‌هایی که به ایران آمده‌اند واقعا از تشکیلات طالبان هستند یا کسانی هستند که پیش‌تر با طالبان همکاری می‌کردند. من احتمال می‌دهم آنها از کسانی باشند که در زمان قدرت طالبان، از اعضای این گروه بوده‌اند. اینکه آنها برای چه کاری به ایران آمده‌اند، آیا برای بررسی وضعیت مهاجران مذاکره کرده‌اند یا مذاکرات دیگری درباره صلح داشته‌اند، نمی‌توانم اظهارنظر کنم**

رهبر انقلاب اسلامی ایران چندی پیش دستور دادند همه کودکان افغانستانی، چه آنها که دارای شرایط قانونی حضور در ایران هستند و چه آنها که مدارک قانونی حضور در ایران را ندارد، باید در مدارس دولتی ثبت‌نام شوند. نظر شما درباره این موضوع چیست و چه پیشنهادهایی برای اجرای این دستور به مجریان آن دارید؟

پیام رهبر جمهوری اسلامی ایران، پیامی اسلامی و انسانی است. همه این ارزش‌ها در این پیام نهفته است. هیچ‌کسی در هیچ کجای دنیا نباید از حق تحصیل محروم شود. من خدمت ایشان بودم و به طور خاص از ایشان تشکر کردم و از ایشان خواستم دستور بدهند این مسئله هرچه‌زودتر اجرائی شود. کمیته‌های مشترکی در این بخش فعال هستند و من امیدوارم از سال تحصیلی جدید در جمهوری اسلامی ایران، کودک افغانِ محروم‌ازتحصیل وجود نداشته باشد.

در سال‌های گذشته، نوع عملکرد برخی مهاجران افغانستانی در ایران، حساسیت‌هایی را در جامعه ما به‌وجود آورده است. نظر شما دراین‌زمینه چیست؟

فکر می‌کنم دست‌هایی در کار است تا برخی مسائل بزرگ‌نمایی شود. این اتفاقات هم در ایران و هم در افغانستان اتفاق می‌افتد. واقعیت این است که نسبتِ تخلفات مهاجران افغان در ایران، به تناسب جمعیت آنها، بسیار پایین است. ما می‌دانیم در هر مجموعه انسانی، که در جایی زندگی می‌کنند، تخلفاتی وجود دارد و قوانین جزائی و قضائی نیز برای مبارزه با همین تخلفات وضع شده است. ما از مجموع ۲.۵ میلیون مهاجر افغان، پنج‌هزارو ۷۰۰ نفر زندانی در ایران داریم. این تعداد زندانی نسبت به تعداد مهاجران، با همه مشکلاتی که دارند، زیاد نیست. من از مسئولان ایرانی شنیده‌ام وقتی آمار تخلفات را نسبت به تناسب جمعیت می‌سنجیم؛ آمار تخلفات افغان‌ها در جامعه ایران زیاد نیست؛ البته به‌هرحال تخلفات وجود دارد. مهاجری که در یک سرزمین زندگی می‌کند در صورت انجام تخلف، از تعقیب قضائی معاف نیست و اگر تخلفی کند، طبق قانون با او برخورد خواهد شد و مسئولیت رسانه‌ها این است که در جهت مثبت، فعالیت و فضاسازی کنند. توجه داشته باشید منشأ بسیاری از جنگ‌های امروز در منطقه، همین حساسیت‌هایی جزئی است که وسیله‌ای برای تطبیق و اجرای نقشه‌هایی که دیگران برای این منطقه دارند، می‌شود.

آیا شما برای اعزام نیروی کار از میان مهاجران و از داخل افغانستان به کشورهای حاشیه خلیج فارس، برنامه‌هایی داشته‌اید؟

ما این مسئله را دنبال می‌کنیم. فعلا مذاکراتی بین وزارت کار و امور اجتماعی ما و کشور امارت متحده عربی انجام شده است. قرار است توافق‌نامه‌هایی درباره مسئله کار افغان‌ها در این کشورها و در رابطه با افغان‌هایی که در حال کار یا تجارت در آنجا هستند، عقد شود. همچنین بین افغانستان و عربستان سعودی هم درباره این موضوع قراردادهایی درحال نوشته‌شدن است. چندی پیش هیأتی از عربستان سعودی برای بازدید از افغانستان به کابل آمدند و زمینه‌ها و توانمندی‌های کاری را که در افغانستان است، مطالعه کردند.

در خبرها آمده هیأتی از طالبان در تهران بودند و مذاکراتی درباره وضعیت مهاجران داشته‌اند. آیا شما این مسئله را تأیید می‌کنید؟

من از این موضوع اطلاع ندارم. نمی‌دانم آن طالب‌هایی که به ایران آمده‌اند چه کسانی هستند و آیا واقعا درباره مهاجران صحبت کرده‌اند یا این خبر فقط یک شایعه رسانه‌ای است. درمجموع، نمی‌دانم آیا طالب‌هایی که به ایران آمده‌اند واقعا از تشکیلات طالبان هستند یا کسانی هستند که پیش‌تر با طالبان همکاری می‌کردند. هرچند من احتمال می‌دهم آنها از کسانی باشند که در زمان قدرت طالبان، از اعضای این گروه بوده‌اند. اینکه آنها برای چه کاری به ایران آمده‌اند، آیا برای بررسی وضعیت مهاجران مذاکره کرده‌اند یا مذاکرات دیگری درباره صلح داشته‌اند، یا برای اینکه خودشان در اینجا پناهنده یا مهاجر شوند مذاکره کرده‌اند، من نمی‌دانم و نمی‌توانم اظهارنظر کنم.

گفته می‌شود پس از به‌نتیجه‌نرسیدن دور اول مذاکرات غیررسمی بین‌الافغانی برای صلح در دوحه قطر، ممکن است دور دوم این مذاکرات غیررسمی، به زودی در این کشور انجام شود.

دور اول رسمی مذاکرات صلح هنوز اتفاق نیفتاده است. آنچه در هفته‌های گذشته در قطر روی داد، یک نظرخواهی از طرف مؤسسه‌ای بین‌المللی بود. این مؤسسه برای تقریب اذهان، مجلسی را دایر کرد و از جناح‌های مختلف افغان برای شرکت در این مجلس دعوت کرد و هر فردی در آنجا اظهارنظری کرد؛ ولی هنوز دور اول رسمی مذاکرات صلح اتفاق نیفتاده است. امیدواریم دور اول و آخر صلح، زودتر برقرار شود. طالبان، کسانی که در حکومت وحدت ملی کار می‌کنند و مهاجران، همه افغان هستند و تا همه ما یکدیگر را درک نکنیم، قبول نکنیم و تحمل یکدیگر را نداشته باشیم، کشور ما روی خوبی و صلح را نمی‌بیند؛ بنابراین اولویت اول دولت افغانستان، درحال‌حاضر، تلاش برای برقراری صلح است.

یادداشت

ایران و جریان‌های مذهبی منطقه

نوژن اعتضادالسلطنه . روزنامه‌نگار

● ماه فوریه گذشته سیگنال مثبتی از سوی عربستان سعودی برای جمعیت اخوان‌المسلمین مصر ارسال شد. در آن زمان «سعود الفصیل»، وزیر امور خارجه عربستان سعودی، در مصاحبه با روزنامه‌ای عربی اظهار کرد عربستان هیچ‌گونه مشکلی با اخوان‌المسلمین ندارد و تنها با «طیف کوچکی» از اخوانی‌ها اختلاف دارد.

شاید کمتر کسی گمان می‌کرد مقامی بلندپایه از عربستان سعودی چنین اظهاراتی را درباره جمعیتی ایراد کند که سالیانی دراز نماینده اسلامِ سنّی، اما خواهان جمهوری و مخالف نظامَ سلطنتی آن کشور بوده است.

فؤاد عجمی، تحلیلگر مشهور خاورمیانه، در سال ۲۰۱۲ میلادی با انتشار مقاله‌ای استدلال کرده بود اخوان و عربستان سعودی درنهایت اختلافات را کنار خواهند گذاشت و جبهه‌ای واحد مقابل ایران تشکیل خواهند داد. شواهدی وجود دارد که مؤید تحقق پیش‌بینی او درحال‌حاضر هستند. اخیرا «جمال حشمت»، عضو ارشد اخوان‌المسلمین، در کنفرانسی با عنوان «منازعه و تغییرات در جهان عرب»، سیاست منطقه‌ای ایران را «توسعه‌طلبانه» قلمداد و اظهار کرده است اخوان‌المسلمین «قاطعانه» مخالف پروژه توسعه‌طلبانه ایران است.

در دورانی که اسلام‌گرایان در ایران (به‌ویژه فداییان اسلام) و اخوانی‌ها در مصر، در موضع اپوزیسیون قرار داشتند، پیوندی ایدئولوژیک حول محور مبارزه در راستای سرنگونی دولت‌های سکولار و ضدیت با آمریکا و رژیم اسرائیل، باعث نزدیکی ایران و اعضای اخوان به یکدیگر شده بود. همچنین در دهه ۶۰ میلادی، آرمان تشکیل امت واحده اسلامی، که از سوی ایران مطرح شده بود، برای اخوانی‌ها جاذبه فراوانی داشت. بااین‌حال، درحال‌حاضر این پرسش مطرح می‌شود که آیا با تغییر و تحولات صورت‌گرفته در منطقه و برهم‌خوردن توازن قوای پیشین، منافع ایران ایجاب می‌کند همچنان از جمعیت اخوان‌المسلمین حمایت به‌عمل آید؟

واقعیت آن است که اخوان نه‌تنها از نظر ژئوپولیتیک در اردوگاه مخالف ایران قرار گرفته، بلکه از نظر ایدئولوژیک نیز اختلافاتی جدی میان ایران و جمعیت اخوان‌المسلمین وجود دارد. نگاهی به اساسنامه اخوانی‌ها، نشان از دیدگاه فرقه‌گرایانه این جمعیت دارد. «حسن البناء» مرشد عام، بنیان‌گذار اخوان‌المسلمین، از «بنیادگرا» و «سلفی»بودن این جمعیت در اساسنامه سخن گفته است.

غلبه همین نگاه و رویکرد لزوم حمایت از «سنی‌ها» به شکلی شدیدتر در اخوان سوریه نیز دیده می‌شود و علت اصلی مخالفت آنها با دولت «اسد» نیز همین تقسیم‌بندی و مرزبندی فرقه‌ای است.

نکته قابل توجه آن است که ایران در حالی از اخوان‌المسلمین مصر، به‌عنوان یک جریان «اسلامی»، حمایت کرده است که احزاب اپوزیسیون غیرمذهبی مصر در عرصه سیاست خارجی، به‌ویژه در قبال مسائل منطقه‌ای، موضعی بسیار نزدیک‌تر به ایران دارند. برای مثال، «حمدین صباحی»، چهره ناصریست مصری، همواره از لزوم نزدیکی مصر به ایران، ترکیه و روسیه و دوری از آمریکا و رژیم اسرائیل سخن گفته است.

ادامه در صفحه ۱۹

جدول ۲۲۶۹ ■ طراح: بیژن گورانی

افقی:

۱- زراعت- موسیقی نظامی- مهم‌ترین وعده غذایی ۲- کنایه از گرفتارنشدن به حادثه بد یا مصیبت است- پشتیبان ۳- پدر علم تاریخ- نوعی بیسکویت سبک- نوعی تسهیلات بانکی ۴- شهری در آذربایجان‌شرقی- زیبا- میوه‌ای با خاصیت طبی شبیه سنجد ۵- از اسباب تدخین-... لاتزع قلوبنا- نشانه صفت تفضیلی ۶- ضمیر جمع- نوعی تفنگ شکاری- فضای ذهنی ۷- نژاد مردم پرو - معروف و مشهور- تکیه‌گاه پای دوچرخه‌سوار ۸- مهم‌ترین محصول صادراتی کشورمان- مؤسس سلسله افشاریه و آخرین کشورگشای ایرانی- از یک پدر و مادر ۹- ماه نو- میل جنسی- تهیه کردن ۱۰- قطعی برای کتاب- نام مادر امام‌هادی(ع)- حرف ربط ۱۱- قصد و اراده- خانه ساحلی- مأمور تقسیم آب در مزارع ۱۲- اهل‌سنت‌بودن- قابل اجرا- سرد و خنک ۱۳- اندیشه- کجاوه- دوستی خالص ۱۴- فرمانده گله گرگ‌ها- از داستان‌های عاشقانه شاهنامه فردوسی ۱۵- سرمای شدید- پروتئین گیاهی- بنده.

عمودی:

۱- آب شرعی- نویسنده آلمانی رمان گرگ بیابان- سیم حاوی جریان برق ۲- همسر زن- برج دیدنی فرانسه- سخنگو ۳- واردکردن دارو از طریق سرنگ- زاده چهارپایان- خروج ناگهانی و شدید هوا از ریه ۴- گوشه‌ای در دستگاه نوا- شهری در فرانسه- صدمترمربع ۵- یاری و کمک- آحاد- رختکن حمام‌های قدیمی ۶- جابه‌جا کردن- رویین‌تن یونانی- گناه و معصیت ۷- رفوزه- مخاطب رادیویی- دشمنان ۸- گریه و زاری- دایره‌المعارف فرانسوی- پارلمان ۹- غیر از مورد قبلی- ماساژ- تکرار یک حرف ۱۰- مجموعه افراد یک حرفه- معطر- آب‌دادن به کشتزار ۱۱- زیبا و دلفریب- از یاران امام‌حسین(ع)- جایز ۱۲- لذت و خوشی- کمیاب- شهری در آذربایجان‌غربی ۱۳- خواهش‌های نفسانی- یگانه- به جاسوس و خبرچین نیز گفته می‌شود ۱۴- جانشینی- قلیل- مقام و منزلت ۱۵- شکلی هندسی- قهرمان جنگل شروود- ضمیر مؤنث عربی.

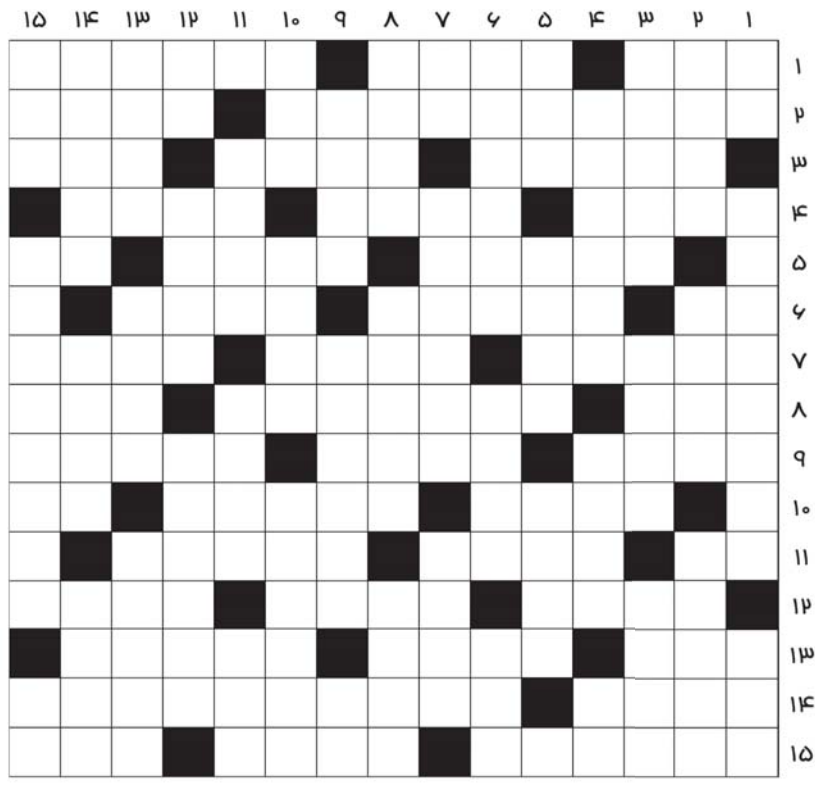

حل سودوکو سخت

۱	۸	۴	۲	۹	۷	۶	۵	۳
۲	۵	۷	۸	۳	۶	۴	۹	۱
۶	۳	۹	۱	۵	۴	۲	۷	۸
۴	۷	۵	۳	۸	۱	۹	۶	۲
۳	۶	۲	۹	۴	۵	۸	۱	۷
۸	۹	۱	۷	۶	۲	۵	۳	۴
۹	۴	۳	۵	۷	۸	۱	۲	۶
۵	۱	۶	۴	۲	۳	۷	۸	۹
۷	۲	۸	۶	۱	۹	۳	۴	۵

حل سودوکو ۱۲۶۵

۲	۴	۵	۸	۷	۹	۱	۳	۶
۱	۹	۷	۶	۳	۵	۴	۸	۲
۶	۳	۸	۴	۲	۱	۷	۹	۵
۳	۵	۲	۱	۸	۴	۹	۶	۷
۴	۷	۹	۲	۵	۶	۸	۱	۳
۸	۱	۶	۷	۹	۳	۲	۵	۴
۹	۲	۳	۵	۱	۷	۶	۴	۸
۷	۶	۱	۳	۴	۸	۵	۲	۹
۵	۸	۴	۹	۶	۲	۳	۷	۱

جدول ۲۲۶۸

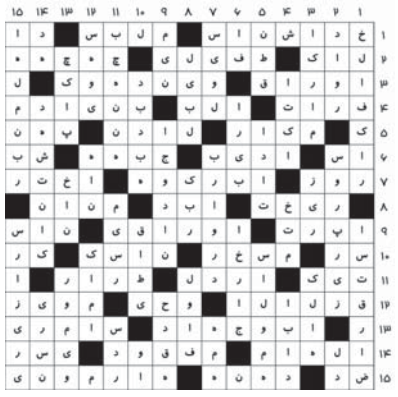

سودوکو سخت ۱۲۶۶

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

	۵			۱	۷		۶	
۶	۹		۳	۴	۸			
۳		۱	۹					
		۴				۸	۳	
۵			۸					۱
				۳			۷	
۲	۴						۹	
	۶	۵			۱		۸	
				۹	۴			۲

سودوکو ۱۲۶۶

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

	۱	۶	۲				۳	۹
	۴	۳		۵		۷	۱	
	۸	۵	۷					۴
		۹	۳			۱		۶
۱	۳	۸	۶			۹		۵
۵		۲	۱				۴	
۸			۵		۲		۷	
			۸		۷	۶		
	۲		۴	۹	۳			۱